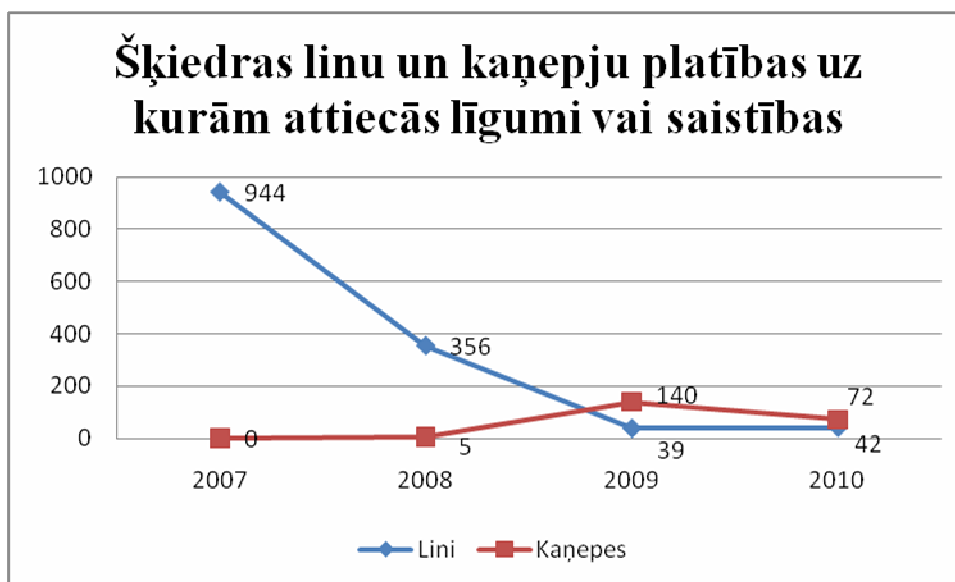

Linu un kaņepju nozare šodien

Īss nozares raksturojums

Tuvākajos gados Latvijā varētu plašāk attīstīties kaņepju audzēšana, jo ES palielinās pieprasījums pēc dabīgajām šķiedrām, kuras izmanto par kompozītmateriāliem, papīrrūpniecībā, pārtikā, mašīnbūvē un daudzās citās jomās.

Avots: LAD

1.attēls. Šķiedras linu un kaņepju platības 2007. – 2010.gadā

Latvijā **kaņepju platības** 2010.gadā samazinājās par 49 % salīdzinājumā ar 2009.gadu, kopumā aizņemot 72 ha.

Linu platības 2010.gadā (42 ha) ir palielinājusies par 8 % salīdzinājumā ar 2009.gadu (39 ha). Līdz 2009.gadam bija vērojams krass šķiedras linu platību samazinājums Latvijā, jo 2009.gadā pārtrauca maksāt valsts atbalstu šķiedras linu audzētājiem.

Iegūtais šķiedras daudzums Latvijā no 2007. – 2009.gadā, tonnas

Gads	Īsā linu šķiedra	Garā linu šķiedra	Kaņepju šķiedra
2007.	105,06	14,429	0
2008.	69,52	17,3	3,18
2009.	28,4	8,91	41,7

Avots: LAD

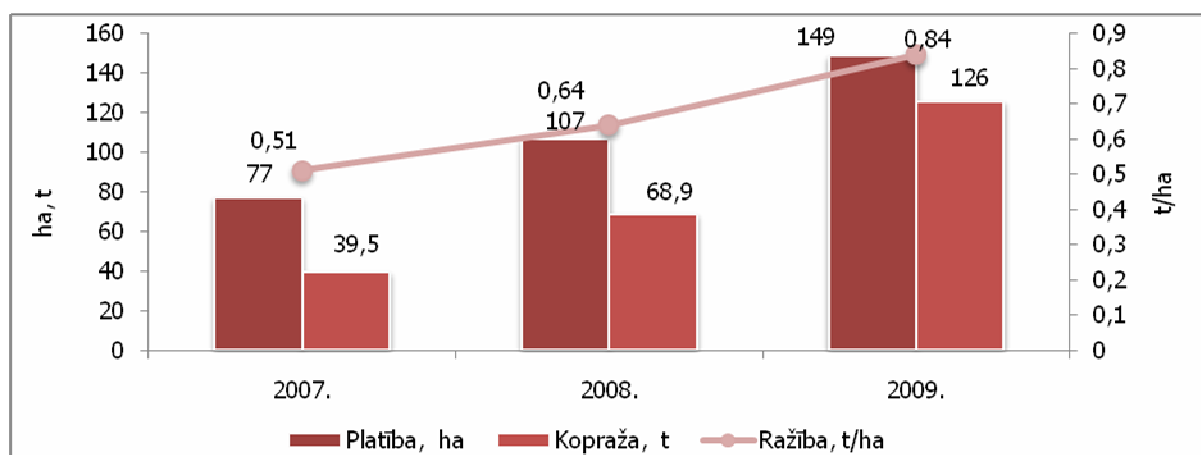
Ņemot vērā to, ka ar katru gadu samazinās linu platības samazinās arī garās un īsās linu šķiedras iegūtais daudzums. 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu iegūtā īsā linu šķiedra ir samazinājusies par 60 %, savukārt garā linu šķiedra šajā pašā laiku

periodā ir samazinājusies par 48 %. Savukārt kaņepju šķiedra 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu ir palielinājusies par 92 %. Šāds pieaugums ir izskaidrojams ar to, ka 2009.gadā palielinājās kaņepju sējuma platības.

Šīs nozares attīstība balstās uz moderniem kompleksi ar tehnoloģisku audzēšanas un produkcijas novākšanas risinājumu, kā arī ciešu izejvielas ražošanas saistību ar rūpniecisko apstrādi tās sagatavošanai, lai pārdotu plašākā tirgū. Tomēr abu virzienu attīstība iespējama vienīgi tad, ja tajos tiek investēti ievērojami ilgtermiņa ieguldījumi.

Eļļas linu audzēšanai ir stratēģiska nozīme, jo no tiem iegūst izejvielas dažādām tautsaimniecības nozarēm. No eļļas liniem iegūst divus galvenos produkcijas veidus – sēklas un šķiedru. Daži Latvijas augkopības nozarē strādājošie, uz tirgu orientētie uzņēmumi ir pievērsušies diezgan tradicionāla produkta – šķiedras – ieguvei, kā arī specializējušies salīdzinoši jaunā ražošanas virzienā – lineļļas ieguvē.

Eļļas linu platības Latvijā, pēc neoficiālās informācijas datiem 2010.gadā ar eļļas liniem bija apsēti aptuveni 1009 ha liela platība, kas ir sešas reizes vairāk nekā 2009.gadā. Eļļas lini salīdzinājumā ar šķiedras liniem ir vieglāk izaudzējami un to raža nav tik ļoti atkarīga no meteoroloģiskajiem apstākļiem.

Avots: CSP

2.attēls. Eļļas linu platība, kopraža un ražība 2007. – 2009.gadā

2009. gadā (149 ha) salīdzinājumā ar 2008. (107 ha) gadu novāktā eļļas linu platība palielinājās par 39 %, tāpat kā kopraža – par 82 % (126 tonnas) (2. attēls).

Šobrīd pieejamie atbalsti

ES atbalsts

LAP investīciju pasākumos jau pašlaik atbalsts ir pieejams arī kaņepju un linu nozarēm. Šobrīd audzētājiem, pārstrādes uzņēmumiem un kooperatīviem ir pieejams Eiropas Savienības atbalsts pasākumos:

- „Lauku saimniecību modernizācija” (atvērts līdz 21.decembrim);

- „Lauksaimniecības produktu pievienotā vērtība” (atvērts līdz 17.decembrim) (sīkāka informācija ir mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā Lauku attīstība).

2011.gada sākumā **plāno** izsludināt nākošo projekta pieteikšanos kārtu uz augstāk minētajiem ES atbalsta pasākumiem.

Valsts atbalsts

Ministrija 2010.gadā SIA „Latgales lauksaimniecības zinātnes centrs” piešķir 4000 latu lielu finansējumu no **valsts atbalsta līdzekļiem** pētījumam „Ziemas un vasaras eļļas linu šķirņu novērtēšana Latvijas augsnēs un klimatiskajos apstākļos”. Ministrija apzinās, ka finansējums nav liels, tomēr arī saspringtā ekonomiskā situācijā ministrija spēja atrast un piešķirt minētajam projektam vismaz 4000 latu.

Savukārt par **valsts atbalstu (subsīdijām)** varēs uzsākt diskusijas pēc tam, kad būs zināms finansējuma apmērs nākamajam gadam t.i., 2011.gadam, attiecīgi arī no pieejamā finansējuma sadarbībā ar lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām tiks spriests par prioritātēm un atbalstāmajām programmām .

Tetrahidrokanabinola (THC)

Šobrīd ZM strādā pie kaņepju THC satura kontroles sistēmas izveides, lai nodrošinātu VPM piešķiršanas nosacījumu izpildi.

Saskaņā ar izstrādāto priekšlikumu par kaņepju THC satura pārbaudes sistēmas izveidi, tiek paredzēts:

- ieviest kaņepju THC monitoringu, kur:
  - LAD nodrošinās informācijas sagatavošanu un iesniegšanu VAAD par saimniecībām un to kaņepju platībām, izsēto sēklas daudzumu, kaņepju šķirnēm;
  - VAAD nodrošinās kaņepju paraugu noņemšanu kaņepju platībās, kuras pārbaudei pēc riska analīzes kritērijiem būs atlasījis LAD, kā arī sagatavos paraugus nosūtīšanai uz laboratoriju un sagatavos un iesniegs LAD kontroles ziņojumus pēc kaņepju paraugu THC analīžu rezultātu saņemšanas;
  - Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūts "BIOR" veiks kaņepju THC satura noteikšanu saskaņā ar Regulas Nr. 1122/2009 1.pielikuma 3.daļā noteikto metodiku un informēs par rezultātiem VAAD;
- papildināt Platību maksājumu iesniegumu ar pielikumu, kurā lauksaimnieks norādītu nepieciešamo informāciju par katru kaņepju lauku – lauka bloka numuru, izsēto sēklu apjomu kg uz ha un iesētās kaņepju šķirnes;
- ieviest kārtību oriģinālo kaņepju sēklu iepakojuma etiķešu iesniegšanai.

Lauksaimniekiem, kas pretendēs uz VPM par kaņepju platībām, dalība kaņepju THC monitoringā būs obligāta. Dalībai kaņepju THC monitoringā lauksaimnieks varēs pieteikties Valsts augu aizsardzības dienestā. Par dalību kaņepju THC monitoringā lauksaimniekam būs jāveic ikgadēja dalības maksa atbilstoši VAAD sniegto maksas pakalpojumu cenrādīm, kas būs noteikta par katru kaņepju

platības hektāru. Šobrīd pēc provizoriskiem aprēķiniem dalības maksa ir 8 Ls/ha apmērā, pieņemot, ka VPM tiks pieteikts 420 ha kaņepju platību. Gadījumā, ja VPM tiks pieteikts mazāk kaņepju hektāru skaits, tad dalības maksa var tikt pārskatīta.

Kaņepju THC satura pārbaudes sistēmas ieviešana tiks finansēta no valsts budžeta līdzekļiem, savukārt kaņepju THC satura noteikšanas (kaņepju augu paraugu noņemšana, nosūtīšana un THC analīžu veikšana) izdevumi tiks segti no kaņepju THC monitoringa dalības maksas.

Klasteru programma

Klastera programmas administrē Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Latvijas Investīciju un Attīstības aģentūru. Ekonomikas ministrija 2010.gadā īsteno atbalsta programmu, no kuras atbalsts tiek sniegts klasteru attīstības veicināšanai. Programmā tiek atbalstītas aktivitātes, kas netiek finansētas no citām atbalsta programmām (tostarp Eiropas Savienības fondu programmām, valsts budžeta programmām). Pieteikšanās uz šo klastera programmu 2010.gadā ir beigusies. Par jauno projektu pieteikšanās kārtu izsludināšanu Ekonomikas ministrijā tiks lemts 2011.gadā pēc budžeta apstiprināšanas, ņemot vērā faktiskās budžeta iespējas un prioritātes.

Informācija par projektu pieteikumu konkursa izsludināšanu būs pieejama Ekonomikas ministrijas mājaslapā.